

Prof. dr. sc. Nikolina F. Maleta¹

PRILAGODBA REGULATORNOG OKVIRA SOLVENCY II NOVIM RIZICIMA I IZAZOVIMA SUVREMENOG KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

PREGLEDNI RAD

Apstrakt

Solvency II kao regulatorni okvir kojim se na sustavan način normira poslovanje društava za (re)osiguranje u Europskoj uniji u primjeni je od 2016. Od tada pa do danas Direktiva je u značajnoj mjeri doprinijela stabilizaciji tržišta osiguranja i boljoj zaštiti osiguranika, a sve s obzirom na implementirani sustav učinkovite procjene rizika i adekvatnosti kapitala društava. Međutim, dosadašnja primjena Direktive ukazala je na potencijalno pretjeranu kapitaliziranost tržišta osiguranja Europske unije te nužnost ulaganja u određene segmente poslovanja. Među njima posebice se ističe održivo poslovanje s naglaskom na klimatske i okolišne rizike. Posebno značajna novina predviđena izmjenama Direktive predviđa dodatno uvođenje kriterija proporcionalnosti za mala i nesložena društva koja bi primjenom ovoga načela trebala ostvariti korist u pogledu izvještavanja, objavljivanja, upravljanja, izračuna tehničkih pričuva, vlastite procjene rizika i solventnosti. Predviđene izmjene imaju niz prednosti, ali im se može prigovoriti dodatno nametanje obveza izvještavanja te potencijalna prenormiranost koja može uslijediti pri njihovoj implementaciji.

Ključne riječi: *izmjene Solvency II, održivost, klimatski i okolišni rizici, upravljanje rizikom, proporcionalnost, mala i nesložena društva.*

¹ Sveučilište u Mostaru, Pravni fakultet; imejl: nikolina.maleta@pf.sum.ba
Rad primljen: 2. 8. 2024.
Rad prihvaćen: 15. 10. 2024.

I Uvod

Direktiva Solvency II² kao regulatorni okvir djelatnosti osiguranja i reosiguranja na tržištu Europske unije u primjeni je od 2016. Već od samog usvajanja teksta Direktive (2009.) kao i u obrazloženjima višestruke odgode njene primjene, isticala se pretjerana zahtjevnost u pojedinim segmentima njene regulacije. Direktiva je usvojena prvenstveno radi poboljšanja financijske stabilnosti i pouzdanosti europskog tržišta osiguranja. Namjeravana svrha i cilj su joj postizanje veće konkurentnosti cjelokupne djelatnosti osiguranja, kao i konkurentnosti pojedinih osiguratelja, odnosno reosiguratelja te bolja zaštiti samih korisnika usluga osiguranja. Glavni cilj donošenja Direktive Solvency II bio je uspostavljanje sustavnog pravnog okvira obavljanja poslova (re)osiguranja društava za (re)osiguranje na cijelom unutarnjem tržištu Europske unije te olakšanje pokrića rizika i obveza društvima za (re)osiguranje sa sjedištem u EU. Direktiva je u velikom opsegu postigla, pa i dalje postiže namjeravane ciljeve i svrhu. Međutim, opravdano se nakon 5 godina njene primjene počelo postavljati pitanje je li njen kvantitativni normativni sadržaj odgovarajući navedenim ciljevima. Opći dojam je da je razdoblje dosadašnje primjene Direktive pokazalo kako je tržište osiguranja EU previše kapitalizirano i da pored potrebe za daljnjim unaprijeđenjem alokacije kapitala među učesnicima na tržištu postoji dovoljno prostora za oslobađanjem dijela kapitala i ulaganjem u potrebnije segmente poslovanja.³ Sukladno najavama prilikom samog početka primjene Direktive, 2020. se počelo raditi na pripremama potrebnih izmjena i prilagodbi te je 2021. Europska komisija pripremila prijedlog teksta direktive kojim se značajnije mijenja Solvency II. Predložene izmjene odnose se na tri glavna područja regulacije, a to su smanjenje regulatornih obveza za mala i tzv. nesložena društva za osiguranje odnosno ona s niskim profilom rizika (*small and non-complex undertakings*⁴), uzimanje u obzir dugoročnih rizika i rizika klimatskih promjena te jačanje grupnog i prekograničnog nadzora. Dakle, navedena područja su ona u kojima su se uočili određeni nedostaci Solvency II ili njena pretjerana normiranost te regulatorni zahtjevi kojima se ne postiže sama svrha Direktive. Nakon što su se Vijeće i Komisija krajem 2023. usuglasili s Prijedlogom teksta direktive o izmjenama Solvency II, Vijeće za ekonomske i monetarne poslove u okviru Europskog

² Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. 11. 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja - Solventnost II (*Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) (Text with EEA relevance)*, OJ L 335, 17.12.2009, p. 1–155).

³ Milo M. Marković, „Izazovi tržišta osiguranja u Srbiji na putu ka Solventnosti II“, Tokovi osiguranja, časopis za teoriju i praksu osiguranja, Udruženje osiguravača Srbije, 2/2024, (str. 333. – 361.), str. 347.

⁴ Solvency II dopunjava se novim člankom 29a. kojim se utvrđuju kriteriji za određivanje malih i nesloženih društava za osiguranje, a koji uključuju tehničke pričuve i prihod od zaračunate godišnje bruto premije u iznosima i postotcima koji se različito definiraju za društva koja se bave životnim osiguranjem te ona koja se bave neživotnim osiguranjem.

parlamenta je 29.1.2024. odobrilo Prijedlog. Prijedlog je razmatran u Europskom parlamentu tijekom zasjedanja u 4. mjesecu 2024. te je konačno 23.4.2024. usvojena Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2009/138/EZ u pogledu proporcionalnosti, kvalitete nadzora, izvještavanja, mjera dugoročnih jamstava, makrobonitetnih alata, rizika održivosti, nadzora grupe i prekograničnog nadzora (COM(2021)0581 – C9-0367/2021 – 2021/0295(COD))⁵.

II Čimbenik održivosti kao dio reforme sustava Solvency II

Značaj i potreba održivosti gospodarskog poslovanja došli su u fokus šire, a posebno gospodarske, javnosti tijekom i neposredno nakon pandemije Covid-19. Održivost postaje nezaobilazan čimbenik svih suvremenih sustava korporativnog upravljanja. Pri procjeni održivosti u poslovanju u obzir se uzimaju okolišni, socijalni i upravljački čimbenici (*environmental, social and governance - ESG*). Generalno govoreći, težnja kompanija da postanu održive nije nova ideja. Međutim, 2015. godina donosi značajan preokret, jer je tada usvojen Pariški klimatski sporazum⁶ kao „globalni odgovor na prijetnje izazvane klimatskim promjenama, uvažavajući održivi razvoj“, a Ujedinjene nacije predstavljaju Ciljeve održivog razvoja u sklopu Agende 2030.^{7 8}

U djelatnosti osiguranja, kako je regulirana direktivom Solvency II i predviđenim njenim izmjenama, poseban naglasak stavlja se na okolišne čimbenike, odnosno rizike uzrokovane klimatskim promjenama. Djelatnost osiguranja temeljena na učinkovitoj procjeni rizika i adekvatnosti kapitala preuzetom riziku, osnova je

⁵ Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 23. travnja 2024. o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2009/138/EZ u pogledu proporcionalnosti, kvalitete nadzora, izvještavanja, mjera dugoročnih jamstava, makrobonitetnih alata, rizika za održivost, nadzora grupe i prekograničnog nadzora (*European Parliament legislative resolution of 23 April 2024 on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2009/138/EC as regards proportionality, quality of supervision, reporting, long-term guarantee measures, macro-prudential tools, sustainability risks, group and cross-border supervision (COM(2021)0581 – C9-0367/2021 – 2021/0295(COD))*). Dostupno na: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/definitif/2024/04-23/0295/P9_TA\(2024\)0295_HR.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/definitif/2024/04-23/0295/P9_TA(2024)0295_HR.pdf) (3.7.2024.) (u nastavku: Zakonodavna rezolucija o izmjeni Solvency II)

⁶ Pariški sporazum je pravno obvezujući međunarodni sporazum koji predstavlja plan djelovanja za ograničavanje globalnog zagrijavanja. Usvojilo ga je 196 stranaka na Konferenciji UN-a o klimatskim promjenama održanoj u Parizu krajem 2015. Potpisale su ga i ratificirale sve države članice Europske unije te je stupio na snagu krajem 2016. Cilj EU iskazan ovim Sporazumom je da do 2050. postane prvo klimatski neutralno društvo i gospodarstvo.

⁷ *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, United Nations General Assembly, 21. October 2015.* Agenda 2030. usvojena je na konferenciji Ujedinjenih naroda o održivom razvoju održanoj u New Yorku na kojoj je 150 svjetskih čelnika usvojilo novi Program globalnog razvoja do 2030. u okviru kojeg je doneseno 17 ciljeva održivog razvoja (*Sustainable Development Goals – SDG*).

⁸ Nataša Petrović Tomić, „Održivo poslovanje – da li su ESG standardi stubovi otpornosti novog modela poslovanja?“, *Bankarstvo 2023.*, str. 204.

sustava Solvency II. Za ostvarivanje ambicija u pogledu okoliša i klime iz Europskog zelenog plana⁹ potrebno je usmjeriti velike količine ulaganja iz privatnog sektora prema održivim ulaganjima, uključujući ulaganja društava za osiguranje i društva za reosiguranje.¹⁰ Prema stavu Europskog parlamenta, sektor osiguranja i reosiguranja može europskim gospodarskim subjektima omogućiti privatne izvore financiranja i učiniti gospodarstvo otpornijim pružanjem zaštite od širokog raspona rizika.¹¹

Održivo financiranje trebalo bi podrazumijevati takvo financiranje koje je usmjereno na ulaganja kojima se postiže manja izloženost klimatskim i okolišnim rizicima.¹² U svrhu realizacije planova koje je Europska komisija zacrtala u Zelenom planu nužno je dakle, usmjeriti ulaganja iz privatnog sektora u održiva ulaganja. Veliki opseg tih ulaganja čine upravo ulaganja društava za osiguranje i društava za reosiguranje. Sukladno navedenom, došlo se do zaključka kako kapitalni zahtjevi definirani u izvornom tekstu Solvency II ne bi trebali biti takvi da ometaju održiva ulaganja društava za osiguranje i društava za reosiguranje, ali bi svakako trebali odražavati puni rizik ulaganja u djelatnosti štetne za okoliš. Shodno tome, zahtjeva se određena prilagodba kapitalnih zahtjeva potrebama održivog poslovanja u sektoru osiguranja i svim povezanim djelatnostima.¹³ U analizi ovih potreba bitna je i uloga Europskog nadzornog tijela - EIOPA koja će u svojim izvješćima i izradi regulatornih tehničkih standarda uzimati u obzir rizik održivosti posebice u pogledu opravdanosti ulaganja koja su povezana s okolišnim i socijalnim ciljevima (članak 304a. kojim je predviđena dopuna Solvency II). EIOPA će nakon savjetovanja s Europskim odborom za sustavne rizike - ESRB procjenjivati opravdanost posebnog bonitetnog tretmana izloženosti povezanih s imovinom ili djelatnostima koje su u znatnoj mjeri povezane s okolišnim ili socijalnim ciljevima.

⁹ Europski zeleni plan je paket inicijativa koje je 2019. pokrenula Europska komisija u području politika kojima se želi postići zelena tranzicija u Europskoj uniji, a kao svojevrsna nadopuna aktivnosti preuzetih Pariškim sporazumom iz 2015. Zelenim planom Komisija se obvezala da će bolje integrirati upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima u bonitetni okvir EU. Krajnji cilj je klimatska neutralnost do 2050. za koju se predviđa da će omogućiti gospodarski rast, nove poslovne modele i tržišta, nova radna mjesta i tehnološki razvoj. Zelenim planom želi se osigurati pravedno i prosperitetno društvo s modernim i konkurentnim gospodarstvom.

Više vidi: <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/green-deal/> (30.6.2024.)

¹⁰ Točka (95) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II.

¹¹ Točka (2) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II.

¹² U svojoj Komunikaciji pod nazivom Strategija financiranja tranzicije prema održivom gospodarstvu od 6.7.2021. (*Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions — Strategy for Financing the Transition to a Sustainable Economy* (COM(2021) 390 final), Komisija se obvezala predložiti izmjene Solvency II s ciljem da se rizici održivosti integriraju u sustave upravljanja rizicima osiguratelja na način da će se od osiguratelja zahtijevati analiza klimatskih promjena.

¹³ Jelena Kočović, Tatjana Rakonjac Antić, Marija Koprivica, Kristina Bradić, „Pravci razvoja tržišta osiguranja“, *Tokovi osiguranja*, br. 3/2024, str. 536-548.

Na sektor osiguranja i reosiguranja osim Solvency II i predloženih izmjena, utječu i drugi dokumenti, prvenstveno uredbe i direktive usvojene na razini Europske unije kojima se regulira povećanje otpornosti i doprinos održivosti.¹⁴ U definiranju čimbenika održivosti Zakonodavna rezolucija o izmjeni Solvency II poziva se na određenoje definirano člankom 2. točka 24. Uredbe (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga¹⁵ prema kojemu ovi čimbenici podrazumijevaju okolišna i socijalna pitanja te pitanja u vezi sa zaposlenicima, poštovanjem ljudskih prava, borbom protiv korupcije i podmičivanja. Rizik održivosti podrazumijeva okolišni, socijalni ili upravljački (ESG) događaj ili stanje koji, ako do njih dođe, mogu uzrokovati stvaran ili potencijalno negativan utjecaj na vrijednost ulaganja ili na vrijednost obveze (prijedlog dopunjenog članka 13. Solvency II).

Prema predviđenim izmjenama Solvency II, društva za osiguranje i društva za reosiguranje bit će u obvezi izričito uzimati u obzir kratkoročno, srednjoročno i dugoročno razdoblje pri procjeni rizika održivosti (predviđena dopuna stavka 2. članka 44. Solvency II). Kontrola postojanja odgovarajućih politika i strategija za provedbu navedene procjene bit će na nadzornim tijelima. Zakonodavna rezolucija o izmjeni Solvency II predviđa i uključivanje informacija koje se odnose na rizik održivosti u izvješće o solventnosti i financijskom stanju društva (izmjene stavka 1a. članka 51. Solvency II).

Rizik održivosti postaje značajan i u pogledu investicijskih ulaganja osiguratelja. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje pri odlučivanju o svojoj strategiji ulaganja također će uzimati u obzir i učinak rizika održivosti na ulaganja i potencijalni dugoročni učinak odluka o ulaganjima na čimbenike održivosti (predviđena dopuna članka 132. Solvency II).

1. Klimatski i okolišni rizici

Održivost financiranja podrazumijeva fokusiranje na ulaganja kojima se smanjuje izloženost klimatskim i okolišnim rizicima. U Europskom zakonu o klimi¹⁶

¹⁴ Među ovim dokumentima najznačajnije su uredbe Europskog parlamenta i Vijeća (EU) br. 537/2014 i (EU) 2019/2088 o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga; direktive 2004/109/EZ i 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, Direktiva (EU) 2022/2464 Europskog parlamenta i Vijeća kojom se dopunjuju i prethodno navedene direktive u pogledu korporativnog izvještavanja o održivosti te najnovija Direktiva (EU) 2024/1760 Europskog parlamenta i Vijeća o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 te Uredbe (EU) 2023/2859.

¹⁵ Uredba (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga (*Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector (Text with EEA relevance)*, OJ L 317, 9.12.2019., p. 1 – 16)

¹⁶ Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. 6. 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 (*Regulation (EU) 2021/1119*

naglašeno je kako egzistencijalna prijetnja koju predstavljaju klimatske promjene zahtijeva veću ambicioznost i snažnije djelovanje Unije i država članica u području klime. Rizike poput onih vezanih uz klimatske promjene teško je kvantificirati ili se oni realiziraju tijekom razdoblja dužeg od onog koje se koristi za kalibraciju potrebnog solventnog kapitala. Ti se rizici mogu bolje uzeti u obzir u vlastitoj procjeni rizika i solventnosti. Solvency II propisuje da društva za osiguranje i društva za reosiguranje kao sastavni dio svoje poslovne strategije provode periodičnu vlastitu procjenu rizika i solventnosti (*Own Risk and Solvency Assessment* – ORSA). Vlastita procjena rizika i solventnosti sastavni je dio poslovne strategije i kontinuirano se uzima u obzir u donošenju strateških odluka društva za (re) osiguranje (čl. 45. st. 4. Solvency II). Ako su društva za osiguranje i društva za reosiguranje značajno izložena rizicima od klimatskih promjena, od njih bi se trebalo zahtijevati da u odgovarajućim vremenskim razmacima i u okviru svoje ORSA-e provedu analize učinka dugoročnih scenarija rizika od klimatskih promjena na svoje poslovanje. Takve analize trebale bi biti razmjerne prirodi, opsegu i složenosti rizika poslovanja društava. Dakle, dugoročne analize i procjene klimatskih rizika ne bi se trebale zahtijevati za mala društva i ona s niskim profilom rizika.¹⁷

Klimatske promjene posljednjih godina predstavljaju ozbiljne rizike koji rezultiraju učestalim, nepredvidivim, teritorijalno neuobičajenim i nerijetko katastrofalnim vremenskim nepogodama. Sve to uzrokuje velike štete i goleme materijalne gubitke. Štete povezane s rizicima klimatskih promjena mogle bi zauzeti značajan postotak ukupnog portfelja šteta u osiguranju. Ovaj podatak ukazuje na činjenicu da se sektor osiguranja mora prilagoditi novim rizicima te inovirati svoje proizvode i usluge proporcionalno zastupljenosti klimatskih i okolišnih rizika. ESG rizici prema matricama rizika EIOPA-e značajan porast bilježe tijekom 2023., dok u 2024. zadržavaju stabilnu srednju razinu.¹⁸ Matrice rizika EIOPA-e ukazuju dakle, na činjenicu da je industrija osiguranja EU ozbiljno shvatila utjecaj rizika održivosti na poslovanje te da se u svojim procjenama okolišnih i klimatskih rizika već dobrim dijelom prilagodila novim zahtjevima ESG rizika. Međutim, EIOPA u svome Mišljenju o održivosti u okviru Solvency II još 2019. upozorava na neprimjereno razumijevanje i shvaćanje pojma klimatski rizik. Pod klimatskim rizicima ne treba razumijevati samo rizike povezane s vremenskim nepogodama već je ispravnije ove rizike terminološki odrediti kao rizike povezane s klimatskim promjenama. Ovi rizici u širem shvaćanju uključuju

of the European Parliament and of the Council of 30 June 2021 establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulations (EC) No 401/2009 and (EU) 2018/1999 ('European Climate Law'), PE/27/2021/REV/1, OJ L 243, 9.7.2021, p. 1–17)

¹⁷ Točka (31) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II

¹⁸ Više vidi: *EIOPA Insurance Risk dashboards* dostupno na: https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/insurance-risk-dashboard/insurance-risk-dashboards-previous-publications_en#insurance-risk-dashboard-february-2024-q3-2023-solvency-ii-data (28.6.2024.)

i promjene povezane s globalnim porastom temperature, povećanjem razine mora, migracijama uzrokovanim klimatskim promjenama i dr.¹⁹

U Mišljenju EIOPA-e o nadzoru primjene scenarija rizika klimatskih promjena u ORSA-i²⁰, rizici povezani s klimatskim promjenama dijele se u dvije osnovne kategorije: tranzicijski rizici i fizički rizici. Tranzicijski rizici su oni rizici koji proizlaze iz prijelaza na gospodarstvo s niskim udjelom ugljika i otporno na klimatske promjene. Uključuju rizike izravno povezane uz poslovanje poput rizika narušavanja poslovnog ugleda, pravnog zastupanja, rizike tržišne osjetljivosti, tehnološke rizike i sl., a sve povezano uz potencijalno nedovoljno razvijene poslovne sustave zaštite od klimatskih promjena. Fizički rizici su rizici koji proizlaze iz fizičkih učinaka klimatskih promjena kao što su primjerice rizici od određenih događaja, posebno vremenskih nepogoda poput oluja, poplava, požara i sl. te rizici koji proizlaze iz dugotrajnijih klimatskih promjena poput globalnog zatopljenja, podizanja razine mora, smanjene dostupnosti pitke vode, promjene bioraznolikosti i dr.

Prema Solvency II, rizici se smatraju materijalnim kada ignoriranje rizika može utjecati na odlučivanje ili prosudbu upravljačkih i nadzornih tijela društava za osiguranje te njihovih nadležnih zaposlenika u procesu ORSA-e. Društva za osiguranje bi trebala kombinacijom kvalitativnih i kvantitativnih analiza procijeniti materijalni karakter izloženosti rizicima povezanim s klimatskim promjenama. Klimatske promjene utječu na učestalost i težinu prirodnih katastrofa, koje će se vjerojatno dodatno povećati zbog uništavanja okoliša i onečišćenja. To bi moglo promijeniti izloženost društava za osiguranje i društava za reosiguranje riziku prirodne katastrofe i poništiti standardne parametre za rizik prirodne katastrofe koji se primjenjuju prema Solvency II²¹. Stoga, Europski parlament u Zakonodavnoj rezoluciji o izmjeni Solvency II u svrhu izbjegavanja stalne neusklađenosti između standardnih parametara za rizik prirodne katastrofe i stvarne izloženosti društava za osiguranje i društava za reosiguranje takvim rizicima, definira kako bi EIOPA trebala redovito preispitivati opseg modula rizika prirodne katastrofe i kalibraciju njegovih standardnih parametara.²²

¹⁹ Više vidi: *EIOPA Opinion on Sustainability within Solvency II* dostupno na: https://www.eiopa.europa.eu/document/download/d5ae4db7-cc30-40db-ad5e-045876e3c7b3_en?filename=Opinion%20on%20Sustainability%20within%20Solvency%20II%20%28EIOPA-BoS-19/241%29%E2%80%8B (28.6.2024.)

²⁰ *EIOPA Opinion on the supervision of the use of climate change risk scenarios in ORSA*, 2021., dostupno na: https://www.eiopa.europa.eu/document/download/f984b53b-3549-49a4-9beb-7fe5057ecd94_en?filename=Opinion%20on%20climate%20change%20risk%20scenarios%20in%20ORSA.pdf (29.6.2024.)

²¹ Parametri rizika, uključujući i rizik prirodnih katastrofa, utvrđeni su Delegiranom uredbom (EU) 2015/35 uz Solvency II; (*Commission Delegated Regulation (EU) 2015/35 of 10 October 2014 supplementing Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) Text with EEA relevance*, OJ L 12, 17.1.2015, p. 1–797)

²² Točka (96) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II.

III Suvremeni sustav korporativnog upravljanja društvima za (re)osiguranje

Upravljanje društvima za (re)osiguranje predstavlja jedan od važnijih segmenata poslovanja u (re)osiguranju. Dobro organizirano korporativno upravljanje rezultira uspješnim poslovanjem društava, stabilnim tržištem osiguranja te sigurnim i zadovoljnim korisnicima usluga osiguranja.²³ Korporativno upravljanje podrazumijeva određenu organizacijsku strukturu organa društva, ali Solvency II ne normira klasično korporativno upravljanje s naglaskom na organe već fokus stavlja na upravljačke funkcije poput sustava interne kontrole i usklađivanja, upravljanja rizicima, aktuarsku funkciju te internu reviziju i dr.²⁴ Solvency II posebice naglašava važnost upravljanja rizicima kao osnovu uspješnog poslovanja društava za (re)osiguranje. Upravljanje podrazumijeva uspostavljanje ravnoteže između vođenja poslova i nadzora poslovanja.²⁵ Dakle, prema Solvency II, osim uspješnog vođenja poslovanja, za uspješno upravljanje društvima za (re)osiguranje važno je uspostaviti stabilan sustav kontrole i nadzora poslovanja.²⁶

1. Upravljanje rizikom

U segmentu korporativnog upravljanja društvima za osiguranje, najznačajnije izmjene koje je Solvency II uvela odnose se na promjene u strukturi upravljanja rizicima. Solvency II uvodi utemeljenost sustava upravljanja rizikom i kapitalnih zahtjeve društava za (re)osiguranje na rizicima (*risk based regulatory framework*), a koji počiva na izloženosti riziku svakog pojedinačnog društva u jednogodišnjem razdoblju.²⁷ Upravljanje rizikom, u tako uspostavljenoj strukturi korporativnog upravljanja društvima za osiguranje, može se definirati kao prva crta obrane protiv nestabilnosti gospodarskog subjekta.²⁸ Sustav upravljanja rizicima u društvima obuhvaća strategije, procese i postupke izvještavanja koji su potrebni za utvrđivanje, mjerenje i praćenje rizika, upravljanje rizicima i kontinuirano izvještavanje na pojedinačnoj

²³ Nikolina Maleta, *Statusno pravo osiguranja Europske unije i Bosne i Hercegovine*, PRESSUM, Mostar 2023., str. 108.

²⁴ Vidi: Maria Grazia Starita, Irma Malafronte, *Capital Requirements, Disclosure and Supervision in the European Insurance Industry; New Challenges towards Solvency II*, Palgrave Macmillan, 2014., str. 158. Isto tako: FMA – Österreichische Finanzmarktaufsicht (Hrsg.): *Handbuch Solvency II, Eine Einführung in das neue europäische Versicherungsaufsichtsrecht*, FMA, LexisNexis ARD ORAC, 2016., str. 58.

²⁵ M. Grazia Starita, I. Malafronte, str. 158.

²⁶ Više vidi: N. Maleta, str. 108. – 137.

²⁷ Vidi: Korneel van den Broek, „Long-term insurance products and volatility under the Solvency II Framework“, *European Actuarial Journal*, Vol. 4, Iss. 2, 2014., (str. 315.-334.), str. 316.

²⁸ Isto tako: Andrew Crockett, „Objectives and Developments in International Supervision of Financial Institutions“, *The Geneva Papers on Risk and Insurance*, Vol. 26 No. 1, 2001., (str. 31-36), str. 33.

i grupnoj osnovi o rizicima kojima su izložena ili bi mogla biti izložena, te o međusobnoj ovisnosti tih rizika (čl. 44. st. 1. Solvency II).²⁹ Izvješće o rizicima (*risk report*) treba sadržavati najvažnije podatke o sustavu upravljanja rizicima i njegovoj praktičnoj primjeni, pa kao takvo predstavlja uspješan mehanizam otkrivanja mogućih rizika i preventivnog djelovanja.³⁰ Sustav upravljanja rizicima prema Solvency II treba biti tako organiziran da može postići učinkovitost i dobru integriranost u organizacijsku strukturu i postupke odlučivanja društva za (re)osiguranje.³¹ Upravljanje rizicima doprinosi postizanju kapitalnih zahtjeva u skladu s prvim stubom Solvency II, ispunjavanju zahtjeva nadzornog tijela sukladno drugom stubu, te ispunjavanju zahtjeva trećeg stuba povodom uspostavljanja solventnosti prikladne tržišnim potrebama.³² Funkcija *risk managementa* uključuje identifikaciju rizika, analizu rizika i mjerenje njegove jačine i učestalosti, zatim vrednovanje njegovog značaja za konkretno društvo, te u konačnici odabir strategije upravljanja rizicima.³³ Prema novoj Direktivi o dužnoj pažnji za održivo poslovanje³⁴ koja se primjenjuje i na društva za (re)osiguranje, dužna pažnja u pogledu ljudskih prava i okoliša treba se također temeljiti na rizicima, a društva u sve svoje relevantne politike i sustave upravljanja rizicima trebaju integrirati standard dužne pažnje (čl. 7.).

Sustav upravljanja rizicima reguliran internim pravilnicima pojedinog društva za (re)osiguranje, prema predloženim izmjenama članka 44. Solvency II trebao bi uključivati i procjenu rizika održivosti, a što uključuje analizu klimatskih promjena. Pri vlastitoj procjeni rizika društvo za osiguranje trebalo bi analizirati i scenarij klimatskih promjena odnosno stupanj vlastite izloženosti rizicima klimatskih promjena. Od ove obveze izuzeta su mala i tzv. nesložena društva za osiguranje (stavak 5. predloženog članka 45a. Solvency II). Društva koja su u obvezi analizirati rizik klimatskih promjena, ako su značajno izložena tim rizicima, navodit će najmanje dva dugoročna scenarija klimatskih promjena, a koji se razlikuju s obzirom je li predviđeni porast globalne temperature manji ili znatno viši od dva Celzijeva stupnja.

²⁹ Isto tako: Marion Rittmann, *Neusrichtung der Versicherungsaufsicht im Rahmen von Solvency II*, Gabler Research, 1. Auflage 2009., str. 42. – 43.

³⁰ Isto tako: M. Grazia Starita, I. Malafronte, str. 167.

³¹ N. Maleta, str. 112.

³² M. Grazia Starita, I. Malafronte, str. 38.

³³ Vidi: Andreas Klein (Hrsg), *Risikomanagement und Risiko-Controlling*, Haufe Gruppe, Freiburg-Berlin-München, 2011., str. 28.; Isto tako: Christian Weißensteiner, *Reputation als Risikofaktor in technologieorientierten Unternehmen, Status Quo – Reputationstreiber – Bewertungsmodell*, Springer Gabler, 2013., str. 18.; Isto tako: Marijana Ćurak, Drago Jakovčević, *Osiguranje i rizici*, PRIF, Zagreb, 2007., str. 69.; Isto tako: Safet Kozarević, *Rizik menadžment i osiguranje*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli, 2010., str. 2.7 – 2.8. Isto tako: Ratko Vujović, *Upravljanje rizicima i osiguranje*, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2009., str. 80., 97. – 98.

³⁴ Direktiva (EU) 2024/1760 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. 6. 2024. o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 te Uredbe (EU) 2023/2859 (*Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859 Text with EEA relevance. PE/9/2024/REV/1, OJ L, 2024/1760, 5.7.2024.*)

Prema Solvency II, vlastita procjena rizika obavlja se redovito i bez odgađanja kada se dogodi bilo koja značajna promjena u profilu rizičnosti konkretnog društva za (re)osiguranje. Rizik, a samim tim i kapital društva za (re)osiguranje, procjenjuju se na temelju jednogodišnjeg razdoblja izloženosti rizicima društava za (re)osiguranje.³⁵ Dakle, pri procjeni u obzir se uzima izloženost društva pojedinim vrstama rizika u razdoblju od jedne godine, te na temelju toga *risk management* izrađuje portfelj rizičnosti društva za (re)osiguranje. Sukladno izmjenama Solvency II koje u članku 45a. predviđa Zakonodavna rezolucija, vremenski razmaci procjene rizika moraju biti razmjerni prirodi, opsegu i složenosti rizika od klimatskih promjena prisutnih u poslovanju društva, ali ne smiju biti dulji od tri godine. Dugoročni scenariji klimatskih promjena trebaju se preispitati barem svake tri godine i ažurirati prema potrebi.

2. Proporcionalnost

Posebno značajna novina koja se predviđa u izmjenama Solvency II je dodatno implementiranje kriterija proporcionalnosti s obzirom na određene elemente korporativnog upravljanja poput upravljanja rizikom, obveze izvještavanja, nadzora i dr. Prema ovome kriteriju, od navedenih obveza trebala bi biti izuzeta mala i društva za osiguranje s niskim profilom rizika (nesložena društva). Pravilna provedba načela proporcionalnosti ključna je za izbjegavanje prekomjernog opterećenja društava za osiguranje i društava za reosiguranje. Zakonodavna rezolucija o izmjeni Solvency II posebno naglašava kako bi se ova Direktiva trebala primjenjivati sukladno načelu proporcionalnosti. S tim ciljem, a kako bi se olakšala proporcionalna primjena Solvency II na društva koja su manja i manje složena od prosječnog društva te kako bi se osiguralo da ne podliježu nerazmjerno opterećujućim zahtjevima, posebno je pružiti kriterije koji se temelje na riziku i omogućuju njihovu identifikaciju.³⁶

Društva koja prema *risk-based* kriteriju ispunjavaju uvjete da se klasificiraju kao mala i nesložena društva za osiguranje, tako se razvrstavaju u jednostavnom procesu obavještavanja nadzornom tijelu. Ako se u roku od najviše dva mjeseca od takve obavijesti nadzorno tijelo ne usprotivi razvrstavanju iz opravdanih razloga povezanih s procjenom relevantnih kriterija, to društvo trebalo bi se smatrati malim i nesloženim društvom. Nakon što se na taj način izvrši razvrstavanje u kategoriju malih i nesloženih društava, konkretno društvo bi u načelu trebalo automatski ostvarivati korist od utvrđenih mjera proporcionalnosti u pogledu izvještavanja, objavljivanja, upravljanja, revizije pisanih pravila, izračuna tehničkih pričuva, vlastite procjene rizika i solventnosti te plana upravljanja rizikom likvidnosti.³⁷ Ako nadzorno tijelo

³⁵ Isto tako: Alessandro Ferrero, „Solvency capital estimation, reserving cycle and ultimate risk“, *Insurance: Mathematics and Economics* 68, Elsevier, 2016., (str. 162.-168.), str. 162.

³⁶ Točka (14) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II.

³⁷ Točka (15) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II.

utvrdi da više ne postoji usklađenost ili postoji rizik od neusklađenosti s potrebnim solventnim kapitalom, ako se profil rizičnosti društva znatno mijenja ili ako je sustav upravljanja nedjelotvoran, može se odstupiti od primjene kriterija proporcionalnosti. Zakonodavna rezolucija o izmjenama Solvency II predviđa da mjere proporcionalnosti budu dostupne i društvima koja nisu razvrstana kao mala i nesložena društva, ali za koja su neki od zahtjeva Direktive preskupi i složeni, s obzirom na rizike povezane s poslovanjem tih društava.³⁸ Tim bi društvima trebalo biti dopušteno koristiti mjere proporcionalnosti na temelju analize svakog pojedinačnog slučaja i nakon prethodnog odobrenja njihovih nadzornih tijela.

Proporcionalnost se primjenjuje na mala i nesložena društva za osiguranje kako bi se rasteretila obveze objavljivanja informacija, izvještavanja uključujući i pojednostavljeno izvještavanje o održivosti, zatim pri izračunu tehničkih pričuva i drugih elemenata korporativnog upravljanja. U svrhu poboljšanja proporcionalnosti unutar kvantitativnih zahtjeva, društvima za osiguranje i društvima za reosiguranje trebalo bi omogućiti da izračunaju potrebni kapital za neznačajne rizike u standardnoj formuli s pomoću pojednostavljenog pristupa za razdoblje od najviše tri godine.³⁹

3. Izvještavanje

Jedan od mehanizama kojim se osigurava dobar sustav upravljanja u društvima za (re)osiguranje jeste obveza javnog objavljivanja izvješća o solventnosti i financijskom stanju društva.⁴⁰ Uspješnost tržišta osiguranja velikim dijelom je uvjetovana i informacijama koje osiguratelj pruža o rizicima koje pokriva.⁴¹ Društva za (re)osiguranje dužna su prema Solvency II svake godine javno objaviti ta izvješća. Izvješće sadržava propisane informacije u cijelosti ili putem pozivanja na informacije koje su po svojoj prirodi i opsegu istovjetne, a bile su javno objavljene u skladu s drugim pravnim ili regulatornim zahtjevima.⁴² Najznačajnije izmjene koje Zakonodavna rezolucija o izmjeni Solvency II donosi u segmentu izvještavanja, odnose se na primjenu načela proporcionalnosti u kontekstu obveza izvještavanja i olakšavanje regulatornih obveza primjenom toga načela malim i nesloženim društvima za osiguranje. Predviđaju se i određena pojednostavljenja za izvještavanje na razini grupe. Kako bi se pojednostavio zahtjev u pogledu izvještavanja za grupe za osiguranje i grupe za reosiguranje, trebalo bi biti moguće, pod određenim uvjetima, dostaviti

³⁸ Točka (17) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II.

³⁹ Točka (52) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II.

⁴⁰ Isto tako: Karel van Hulle, „Solventnost II bi mogao da postane svetski model, prikaz članka (Solvency II könnte ein Modell für die Welt werden)“, *Revija za pravo osiguranja* br. 2/2011, (str. 67.-71.), str. 68.

⁴¹ Vidi: Donatella Porrini, „Risk Classification Efficiency and the Insurance Market Regulation“, *Risks* 2015, 3, (str. 445 – 454), str. 452. Isto tako: M. Rittmann, str. 45. Isto tako: A. Klein, str. 66.

⁴² N, Maleta, str. 34.

informacije iz redovitog nadzornog izvješća koje se odnosi na grupu i njezina društva kćeri na agregirani način za cijelu grupu.⁴³

S obzirom na iskustva tijekom pandemije Covid-19 i otežano poslovanje u tome razdoblju, izmjenama se predviđaju i određeni izuzetci, odnosno mogućnost produženja rokova za izvještavanje koji su definirani u Solvency II. Komisija bi nakon savjetovanja s EIOPA-om trebala imati ovlasti produžiti izvještajne rokove u iznimnim okolnostima poput zdravstvene krize, prirodne katastrofe i sličnih ekstremnih događaja.⁴⁴ Također se predlaže i mogućnost produženja rokova pri izradi revidiranih izvješća. U pogledu kvantitativnog redovitog izvještavanja uvode se određena ograničenja, posebice kada bi podnošenje nekih informacija bilo preveliko opterećenje s obzirom na prirodu, opseg i složenost rizika prisutnih u poslovanju društva, ako to informiranje nije nužno za učinkovit nadzor, ako izuzimanje ne ugrožava financijsku stabilnost te kada se takve informacije dostavljaju jednom godišnje ili se mogu dostaviti na zahtjev (predloženi članak 35a. Solvency II). To ograničenje redovitog nadzornog izvješćivanja odobrava se samo društvima koja kolektivno ne predstavljaju više od 20 % tržišta životnog i neživotnog osiguranja odnosno reosiguranja države članice, pri čemu se udio tržišta životnog osiguranja temelji na bruto tehničkim pričuvama, a udio tržišta neživotnog osiguranja na zaračunatim bruto premijama. Pri utvrđivanju prihvatljivosti društava za ta ograničenja, nadzorna tijela daju prednost malim i nesloženim društvima. Predviđeni su i izuzetci redovitog nadzornog izvještavanja za vlastita društva za osiguranje.

Izmjene Solvency II predviđaju i dodatna izvještavanja, posebice ona koja se odnose na održivost poslovanja, ali i ona koja uključuju mjere proporcionalnosti za mala i nesložena društva. Također, dodatno usložnjavaju izvješće o solventnosti i financijskom stanju naglašavajući njegov podjelu na dva zasebna dijela. Prvi dio sastoji se od informacija posebno usmjerenih na ugovaratelje osiguranja i korisnike osiguranja, a drugi se dio sastoji od informacija usmjerenih na stručnjake za tržište (predviđene izmjene članka 51. Solvency II). Ovome treba pridodati i zahtjeve predviđene Direktivom o korporativnom izvještavanju o održivosti⁴⁵ prema kojoj društva za osiguranje zajedno s kreditnim institucijama imaju ključnu ulogu u prelasku na potpuno održiv i uključiv gospodarski i financijski sustav u skladu sa Europskim zelenim planom.

⁴³ Točka (21) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II.

⁴⁴ Točka (23) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II.

⁴⁵ Direktiva (EU) 2022/2464 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. 12. 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 537/2014, Direktive 2004/109/EZ, Direktive 2006/43/EZ i Direktive 2013/34/EU u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti (*Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting (Text with EEA relevance) PE/35/2022/REV/1 OJ L 322, 16.12.2022, p. 15–80*)

4. Nadzor

Solvency II je uvela značajne novine u nadzoru tržišta osiguranja Europske unije. Postignut je veći stupanj kontrole i date su šire ovlasti za nadzor osiguranja, posebice za segment financijskog nadzora. Može se dakle, reći kako je u odnosu na prethodni sustav, Solvency II reformirala temelje nadzora djelatnosti (re)osiguranja u Europskoj uniji.⁴⁶ Nadzor se tako sada zasniva na rizicima i uključuje kontinuiranu provjeru pravilnog obavljanja poslova (re)osiguranja te usklađenosti poslovanja s nadzornim propisima. Nadzorna tijela imaju zadaću prva identificirati slabosti *risk managementa* u financijskim institucijama, te donijeti ključne odluke o postupanju u takvim situacijama.⁴⁷ Nadzor društava za (re)osiguranje obuhvaća odgovarajuću kombinaciju aktivnosti neizravnog nadzora i izravnih kontrola (čl. 29. st. 2. Solvency II). Dakle, mjere nadzora prilagođavaju se prirodi, opsegu i složenosti rizika koji se javljaju u obavljanju djelatnosti društava za (re)osiguranje, a delegirani akti te regulatorni i provedbeni tehnički standardi prilagođavaju se opsegu poslovanja društava. Načelom proporcionalnosti i prema trenutno važećem sustavu nadzora, posebice se štite mala društva za osiguranje.⁴⁸

Međutim, kontinuirano unaprjeđenje nadzora društava za osiguranje i društava za reosiguranje čije se poslovanje temelji na slobodi pružanja usluga i slobodi poslovnog nastana stalna je tendencija. To unaprjeđenje nadzornih mehanizama trebalo bi provoditi bez ugrožavanja cilja daljnje integracije jedinstvenog tržišta osiguranja kako bi se osigurala dosljedna zaštita potrošača i zaštitilo pravedno tržišno natjecanje na cijelom jedinstvenom tržištu. Zbog događanja na tržištu posljednjih godina potrebno je implementirati dodatne mehanizme kontrole korporativnog upravljanja u društvima za osiguranje kao i primjenu značajnih promjena na financijskom tržištu poput inflacije, niskih kamatnih stopa i sl. u nadzoru osiguranja. Uzimajući u obzir prirodu, opseg i složenost rizika, nadzorna tijela trebala bi moći prikupljati relevantne makrobonitetne informacije o investicijskoj strategiji društava za osiguranje i društava za reosiguranje, analizirati ih zajedno s drugim relevantnim informacijama koje bi mogle biti dostupne iz drugih tržišnih izvora te uključiti makrobonitetnu perspektivu u svoj nadzor društava za osiguranje i društava za reosiguranje. To bi moglo uključivati nadzor rizika povezanih s određenim kreditnim ciklusima, gospodarskim padom i kolektivnim ponašanjem odnosno „ponašanjem krda“ u ulaganjima.⁴⁹

⁴⁶ Isto tako: Mirko Kraft, „Auswirkungen von Solvency II und der neuen EU-Finanzaufsichtsarchitektur auf die Kapitalallokationsstrukturen von Versicherungsgruppen“, *Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft*, December 2012., Volume 101, Issue 5, (str. 657. – 674.), str. 659.

⁴⁷ Vidi: Julie Dickson, „Supervision: Looking Ahead to the Next Decade“ u A. Joanne Kellermann, Jakob de Haan, Femke de Vries (edt.): *Financial Supervision in the 21st Century*, Springer, 2013., str. 222.

⁴⁸ N. Maleta, str. 140.

⁴⁹ Točka (59) Zakonodavne rezolucije o izmjeni Solvency II.

Zbog značaja kojega ima dodatna regulacija izuzimanja malih i nesloženih društava temeljem načela proporcionalnosti, izmjene Solvency II detaljno reguliraju postupak kvalificiranja društava za osiguranje kao malih i nesloženih te normiraju ovlasti nadzornih tijela u tome postupku kao i u postupku praćenja mjera proporcionalnosti (predloženi članci 29b., 29c., 29d. i 29e. Solvency II). Zakonodavna rezolucija o izmjeni Solvency II predviđa određena normiranja kojima se jača i detaljnije normira prekogranični i nadzor na razini grupe, dodatne ovlasti nadzornih tijela u slučaju ugroženosti solventnosti i likvidnosti društava za osiguranje, nadzorne mjere za očuvanje financijskog položaja društava tijekom iznimnih sektorskih šokova, neusklađenosti s potrebnim solventnim kapitalom te poboljšanje drugih nadzornih makrobonitetnih mjera, a sve s ciljem podizanja više razine kvalitete i istovremeno pojednostavljenja nadzora i kontrole djelatnosti osiguranja.

IV Zaključak

Djelatnost osiguranja na globalnoj, europskoj, pa i nacionalnim razinama opsežno je normirana i nadzirana te se zahtjeva također i višestruko izvještavanje od strane osiguratelja uključujući i nefinancijska izvješća. Detaljna pravna regulacija nužna je za cjelovit i sustavan razvoj i napredak određene industrije, ali istovremeno može stvoriti i atmosferu prenormiranosti. Dobra pravna regulacija i normativno uređenje djelatnosti trebalo bi se temeljiti na kvalitativnim, a ne dominantno kvantitativnim zahtjevima kako bi se postigao učinkovit regulatorni okvir. Direktiva Solvency II predstavlja sustavan regulatorni okvir poslovanja društava za (re)osiguranje u Europskoj uniji. Dopunjena je s nekoliko zakonodavnih i nezakonodavnih akata, ali prijedlog prve značajne izmjene same Direktive Europski parlament usvojio je u 2024. te se početak primjene ovih izmjena može očekivati tijekom 2026.

Djelatnost osiguranja na europskoj razini predstavlja jednu od vodećih, ako ne i najveću, institucionalnu ulagačku djelatnost. Osiguratelji u ulozi investitora moraju sve više u procjeni svojih ulaganja uzimati u obzir čimbenike održivog poslovanja i ulaganja. Za djelatnost osiguranja u kontekstu ESG čimbenika primarni su okolišni i klimatski rizici. Stoga je razumljivo da predviđene izmjene Solvency II velikim dijelom se odnose na implementaciju rizika održivosti u sustav upravljanja rizikom društava za osiguranje, a posebice rizika uzrokovanih klimatskim promjenama. Međutim, prelazak na gospodarstvo neovisno o klimatskim promjenama ne bi trebalo zauzeti dominaciju u regulatornom sustavu Solvency II niti poslužiti kao jedno od osnovnih normativnih sredstava implementacije održivog gospodarstva, a na teret bonitetnog okvira utemeljenog na riziku koji je u osnovi ove Direktive. Dakle, iako industrija osiguranja podržava i može dati značajan doprinos razvoju održivog poslovanja i zelenoj tranziciji, treba uložiti dodatani oprez kako se ne bi otišlo u neku drugu krajnost i zanemarilo osnovnu svrhu regulatornog okvira djelatnosti osiguranja, a koja je stabilno tržište temeljeno na adekvatnosti kapitala preuzetim rizicima.

Bolja implementacija načela proporcionalnosti također je jedna od osnovnih i značajnijih predviđenih izmjena Solvency II. Omogućit će manjim osigurateljima, definiranim kao mala i nesložena društva, brojne koristi od pojednostavljenja i mjera proporcionalnosti te na taj način stvoriti prikladnije i stabilnije tržište za tako kvalificirana društva za osiguranje. Primjena načela proporcionalnosti u segmentu obveznog izvještavanja temeljenog na riziku doprinosi izbjegavanju regulatornog opterećenja s kojim se brojni osiguratelji trenutno suočavaju. Nerazmjer opsega poslovanja i preuzetog rizika s jedne strane te kapitalnih zahtjeva i drugih regulatornih obveza s druge strane ne doprinosi funkcionalnosti i daljnjem razvoju tržišta osiguranja. Stoga je primjena načela proporcionalnosti s obzirom na tehničke pričuve i zaračunatu bruto premiju te neke druge bonitetne elemente, s nestrpljenjem očekivana prilagodba sustava Solvency II potrebama tržišta osiguranja.

Ako se definirane izmjene Solvency II implementiraju kako je to predviđeno, doprinijet će boljoj zaštiti korisnika usluga osiguranja te osloboditi značajna sredstva za ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju. Međutim, iz samog prijedloga izmjena mogu se uočiti dodatni zahtjevi izvještavanja, a kojih ni prema trenutno važećem regulatornom okviru nije malo. Također, predviđaju se dodatni delegirani akti kojima će se razraditi izmjene Direktive, a što opet doprinosi prenormiranosti i kompleksnosti samoga regulatornog okvira obavljanja djelatnosti osiguranja. Taj teret osjetit će posebno zemlje koje nisu članice Europske unije, a žele to postati te u tome pravcu svoje zakonodavstvo nastoje uskladiti s *acquis communautaire*.

Literatura

- *Commission Delegated Regulation (EU) 2015/35 of 10 October 2014 supplementing Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) Text with EEA relevance, OJ L 12, 17.1.2015, p. 1–797*
- *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions — Strategy for Financing the Transition to a Sustainable Economy' (COM(2021) 390 final)*
- Crockett, A., „Objectives and Developments in International Supervision of Financial Institutions“, The Geneva Papers on Risk and Insurance, Vol. 26 No. 1, 2001., (str. 31-36)
- Ćurak, M., Jakovčević, D., *Osiguranje i rizici*, PRIF, Zagreb, 2007.
- Dickson, J., „Supervision: Looking Ahead to the Next Decade“ u A. Joanne Kellermann, Jakob de Haan, Femke de Vries (edt.): *Financial Supervision in the 21st Century*, Springer, 2013.
- *Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance*

- and Reinsurance (Solvency II) (recast) (Text with EEA relevance), OJ L 335, 17.12.2009, p. 1–155
- Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting (Text with EEA relevance) PE/35/2022/REV/1 OJ L 322, 16.12.2022, p. 15–80
 - Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859 Text with EEA relevance. PE/9/2024/REV/1, OJ L, 2024/1760, 5.7.2024.
 - EIOPA Insurance Risk dashboards dostupno na: https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/insurance-risk-dashboard/insurance-risk-dashboards-previous-publications_en#insurance-risk-dashboard-february-2024-q3-2023-solvency-ii-data (28.6.2024.)
 - EIOPA Opinion on Sustainability within Solvency II dostupno na: https://www.eiopa.europa.eu/document/download/d5ae4db7-cc30-40db-ad5e-045876e3c7b3_en?filename=Opinion%20on%20Sustainability%20within%20Solvency%20II%20%28EIOPA-BoS-19/241%29%E2%80%8B (28.6.2024.)
 - EIOPA Opinion on the supervision of the use of climate change risk scenarios in ORSA, 2021., dostupno na: https://www.eiopa.europa.eu/document/download/f984b53b-3549-49a4-9beb-7fe5057ecd94_en?filename=Opinion%20on%20climate%20change%20risk%20scenarios%20in%20ORSA.pdf (29.6.2024.)
 - European Parliament legislative resolution of 23 April 2024 on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2009/138/EC as regards proportionality, quality of supervision, reporting, long-term guarantee measures, macro-prudential tools, sustainability risks, group and cross-border supervision (COM(2021)0581 – C9-0367/2021 – 2021/0295(COD))
 - Ferriero, A., „Solvency capital estimation, reserving cycle and ultimate risk“, Insurance: Mathematics and Economics 68, Elsevier, 2016., (str. 162.-168.),
 - FMA – Österreichische Finanzmarktaufsicht (Hrsg.), *Handbuch Solvency II, Eine Einführung in das neue europäische Versicherungsaufsichtsrecht*, FMA, LexisNexis ARD ORAC, 2016.
 - Klein, A. (urednik), *Risikomanagement und Risiko-Controlling*, Haufe Gruppe, Freiburg-Berlin-München, 2011.
 - Kozarević, S., *Rizik menadžment i osiguranje*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli, 2010.
 - Kočović, J., Rakonjac Antić, T., Koprivica, M., Bradić, K., „Pravci razvoja tržišta osiguranja“, *Tokovi osiguranja*, br. 3/2024, str. 536-548.

- Kraft, M., „Auswirkungen von Solvency II und der neuen EU-Finanzaufsicht-sarchitektur auf die Kapitalallokationsstrukturen von Versicherungsgruppen“, Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft, December 2012., Volume 101, Issue 5, (str. 657. – 674.)
- Maleta, N., *Statusno pravo osiguranja Europske unije i Bosne i Hercegovine*, PRESSUM, Mostar 2023.
- Marković, M. M., „Izazovi tržišta osiguranja u Srbiji na putu ka Solventnosti II“, Tokovi osiguranja, časopis za teoriju i praksu osiguranja, Udruženje osiguravača Srbije, 2/2024, (str. 333. – 361.)
- Petrović Tomić, N., „Održivo poslovanje – da li su ESG standardi stubovi otpornosti novog modela poslovanja?“, Bankarstvo 2023.
- Porrini, D., „Risk Classification Efficiency and the Insurance Market Regulation“, *Risks* 2015, 3, (str. 445 – 454)
- *Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector (Text with EEA relevance)*, OJ L 317, 9.12.2019., p. 1 – 16
- *Regulation (EU) 2021/1119 of the European Parliament and of the Council of 30 June 2021 establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulations (EC) No 401/2009 and (EU) 2018/1999 ('European Climate Law')*, PE/27/2021/REV/1, OJ L 243, 9.7.2021, p. 1–17
- Rittmann, M., *Neausrichtung der Versicherungsaufsicht im Rahmen von Solvency II*, Gabler Research, 1 Auflage 2009.
- Starita, G. M., Malafronte, I., *Capital Requirements, Disclosure and Supervision in the European Insurance Industry; New Challenges towards Solvency II*, Palgrave Macmillan, 2014.
- *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, United Nations General Assembly, 21. October 2015.
- Van den Broek, K., „Long-term insurance products and volatility under the Solvency II Framework“, *European Actuarial Journal*, Vol. 4, Iss. 2, 2014., (str. 315.-334.),
- Van Hulle, K., „Solventnost II bi mogao da postane svetski model, prikaz članka (Solvency II könnte ein Modell für die Welt werden)“, Revija za pravo osiguranja br. 2/2011, (str. 67.-71.)
- Vujović, R., *Upravljanje rizicima i osiguranje*, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2009.
- Weißensteiner, C., *Reputation als Risikofaktor in technologieorientierten Unternehmen, Status Quo – Reputationstreiber – Bewertungsmodell*, Springer Gabler, Dissertation Technische Universität Graz, 2013.
- <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/green-deal/> (30.6.2024.)